

Ik besta. Dacht ik.

Besta ik? Normaal val je lezers nooit lastig met zo'n flauwe vraag: de midlifecrisis los je zelf maar op. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft me echter in een ernstige existentiële crisis gebracht. In een brief aan de Tweede Kamer schrijft hij dat zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers) niet te definiëren zijn. Daar sta je dan, als kleine ondernemer. Want als ik niet gedefinieerd kan worden, heb ik in mijn sociale omgeving toch een lastig verhaal. Mijn buurman groet me sinds die brief al niet meer: hij wil niks te maken hebben met iemand die iets ondefinieerbaars doet en daar dan ook nog geld mee verdient. Dat kan niet deugen. Terwijl ik toch bij de Kamer van Koophandel sta ingeschreven, elk kwartaal omzetbelasting afdraag en een zakelijke rekening heb bij een bank die nog niet is omgevallen. Je zou zweren dat ik besta.

Het lijkt de omgekeerde situatie van die vogel uit het kinderboek *Pluk van de Petteflet*. Dat beest zat levend en wel opgesloten in een vogelmuseum onder een bordje met de tekst "uitgestorven vogel". De roep van die vogel was Prr... ta lie loe en verderop in het verhaal wisselde hij dat af met de kreet: "Ik ben een uitgestorven vogel!" Zoiets is het bij mij ook: "Ik ben een niet bestaande mensensoort!"

Om het nog iets ingewikkelder te maken, meldt de minister dat mijn soort weliswaar niet te definiëren is, maar wel te tellen. Leest u die zin rustig nog eens. De minister heeft zo'n 250.000 van die ondefinieerbare gevallen geteld. Eerst dacht ik nog dat er een diepe wijsheid achter zou zitten, zoals met het heelal. Dat is eindig, doch onbegrensd. Zou de minister, die we toch vooral kennen als eminent jurist, ook zoiets in het sociale domein hebben uitgedacht? Of misschien hanteert hij voor dat tellen wel zogeheten imaginaire getallen. Dat zijn die getallen waarvan het kwadraat negatief is. Dan zijn wij ondefineerbaren dus imaginair geteld.

Het blijkt allemaal helaas weer veel platter. Want we doen iets onoorbaars in de ogen van de minister. We zijn "ondernemers" die alleen onze arbeid aanbieden; die aanhalingstekens zijn van de minister. Dat past niet in het jaren-50 wereldbeeld van werknemers en ondernemers. Ofwel je werkt en dan ben je werknemer, ofwel je laat werken en dan ben je ondernemer. En als je niet voor je laat werken, dan moet je toch tenminste iets maken wat je aan kunt raken. Dat is natuurlijk een volstrekt achterhaalde manier van denken in een postindustriële samenleving, waarin dienstverlening centraal staat. Ook zelfstandigen bieden deze diensten aan en vaak kunnen die louter met eigen arbeid worden gerealiseerd. Dat doen we dan voor eigen risico, bedenken nieuwe diensten en zoeken opdrachtgevers daarvoor. Soms is dat heel succesvol en soms helemaal niet.

Die virtuele status is daarbij lastig, omdat je niet zeker weet of de belastingdienst je als ondernemer ziet. Omdat de minister weigert een definitie te geven, ontbreken heldere criteria en wordt de beoordeling door de belastingdienst per definitie willekeurig. Want zou die wel een eenduidige lijn volgen, dan handelt de dienst in strijd met de opvattingen van de minister.

De minister constateert slechts dat definiëren binnen dit stelsel niet kan, dat de groep ondefineerbaren groeit en legt een adviesaanvraag over het stelsel neer bij de SER. Alle knelpunten die ontstaan omdat de oude tweedeling werknemer – ondernemer achterhaald is, parkeert hij tot dat advies er is. Dan is 2010 al een heel eind voorbij, staan de kamerverkiezingen voor de deur en zo zijn we weer jaren verder voor er iets gebeurt. Leve de status quo!

ZZP'ers die wel erkend zijn als ondernemer, lijden als groeiende groep ondefineerbaren overigens niet onder die virtuele status. Het heeft wel wat, een niet-bestaande soort zijn. Toch moeten we de minister wakker maken. Net als die uitgestorven vogel uit *Pluk* roep ik daarom hard naar hem: Prr ... ta lie loe!

Marcel van Dam

Openbaar Bestuur, december 2009